

Shoqata e Kontabilistëve të Çertifikuar dhe Auditorëve të Kosovës

Society of Certified Accountants and Auditors of Kosovo

Kontabiliteti Menaxherial dhe i Kostos
(zgjidhjet)

P2

Nr.

FLETË PROVIMI
Exam Paper

Udhëzime/Instructions:

1. MOS E HAPNI DERISA T'IU LEJOHET PREJ MBIKËQYRËSIT
2. ËSHTË E DETYRUESHME PËRGJIGJA E GJITHA PYETJEVE
3. KOHA E LEJUAR ËSHTË 3 ORË
4. EMRI JUAJ NUK DUHET TË PARAQITET NË ASNJË FLETË TË KËTIJ PROVIMI

Data 29.06.2024

PROBLEMI 1

- a) ABC prodhon një produkt që kalon nëpër punishte të ndryshme. Janë dhënë SHPP e mëposhtme të buxhetuara për vitin 2023, bazuar në nivelet normale të aktivitetit:

Punishtja	SHPP buxhetuar (€)	Baza për përvetësimin (absorbimin) e SHPP
Formimi	360,000	30,000 orë pune
Përpunimi	860,000	50,000 orë makinerie
Saldimi	400,000	36,000 orë pune
Montimi	300,000	20,000 orë pune

Shpenzimet e përgjithshme të shitjes dhe administrative janë 25% e kostos së prodhimit.

Një porosi për 5,000 njësi të produktit (Grup-Produkti - 3391) shkaktoi kostot e mëposhtme më 31 gusht 2023:

Material:	€62,140
Punë:	1280 orë në punishten 'Formimi' me 10,50 € në orë 4520 orë në punishten 'Përpunimi' me 11 € në orë 900 orë në punishten 'Saldimi' me 10,50 € në orë 1750 orë në punishten 'Montimi' me 9,60 € në orë

Një shumë prej 1,050€ është paguar për marrjen me qira të një pajisjeje speciale me rreze X për testimin e saldimeve. Koha e rezervimit në punishten 'përpunimi' ishte 6,430 orë makinerie. Çmimi i shitjes ishte 150€ për produkt.

KËRKOHET:

Llogarit;

- i) Koston totale të grup produktit 3391. (10 pikë)
ii) Koston për njësi të produktit. (1 pikë)
iii) Fitimin për produkt. (1 pikë)

- b) Të dhënat e mëposhtme të kostos dhe prodhimit lidhen me operacionet e ABC gjatë një periudhe 2-vjeçare.

	2022	2023
Prodhimi	50,000 njësi	54,000 njësi
Kostot totale	€1,700,000	€1,835,400

Ndërmjet viteve 2022 dhe 2023 ka pasur 5% inflacion të kostos.

KËRKOHET:

- i) Llogaritni kostot reale fikse dhe variabile. (6 pikë)
ii) Llogaritni sa do të jenë kostot totale në vitin 2024 nëse pritet që të ketë 4% inflacion të kostos dhe prodhimi do të jetë 56,000 njësi. (2 pikë)

(Total: 20 pikë)

Zgjidhja - 1

a)

Llogaritja e koeficientit të përvetësimit të SHPP:

$$\text{Formimi} = \frac{€360,000}{30,000} = €12.00 \text{ € / orë të punës}$$

$$\text{Përpunimi} = \frac{€860,000}{50,000} = €17.20 \text{ € / orë makinerie}$$

$$\text{Saldimi} = \frac{€400,000}{36,000} = €11.11 \text{ € / orë të punës}$$

$$\text{Montimi} = \frac{€300,000}{20,000} = €15.00 \text{ € / orë të punës}$$

i)

ABC

Koston totale të grup produktit 3391

		€
Materialet Direkte		62,140.00
Puna Direkte	1280orë @€10.5 për orë =13,440	
	4520orë @€11.0 për orë = 49,720	
	900orë @€10.5 për orë = 9,450	
	1750orë @€9.6 për orë = <u>16,800</u>	89,410.00
Kostot direkte		<u>1,050.00</u>
Kostot primare		152,600.00
SHPP	Formimi 1280orë @ €12.00 = 15,360	
	Përpunimi 6430orë @ €17.20 = 110,596	
	Saldimi 900orë @11.11 = 9,999	
	Montimi 1750orë @ 15.00 = <u>26,250</u>	<u>162,205.00</u>
Kostot e prodhimit		314,805.00
Shpenzimet tjera të shitjes dhe admin.	25% e KP (25% x 314,765)	<u>78,701.25</u>
Total cost		393,506.25

ii) Kosto për njësi = $\frac{\text{Kostot totale e grupit}}{\text{Numri I njësjve}}$

$$= \frac{€ 393,506.25}{5,000 \text{ njësi}} = €78.70 \text{ për njësi}$$

iii) Fitimi për njësi = cmimi i shitjes për njësi – kosto për njësi
 = €150.00 – €78.70 = €71.30

b)

i) $\text{Kostot aktuale ne terma reale} = \text{kostot aktuale të vitit aktual} / (\text{inflacioni} + 1) = €1,835,400 / 1.05 = €1,748,000$

	Njësiti e prodhimit	Kostot €
2023	54,000	1,748,000.00
2022	50,000	1,700,000.00
Diferenca =	4,000	48,000.00

$\text{Kosto reale variabile për njësi} = €48,000 / 4,000 \text{ njësi} = \mathbf{12€/n}$

$\text{Kostot reale fikse} = €1,748,000 - (54,000 \text{ njësi} * €12 \text{ për njësi}) = \mathbf{€1,100,000}$

$\text{Kostot aktuale (2023)} = (€1,100,000 * 1.05) + (54,000 * €12 * 1.05) = \mathbf{€1,835,000}$

ii) Vlerësimi i kostos për vitin 2024 kur pritet të jetë 4% inflacion i kostos dhe 56,000 njësi prodhimi

$= (€1,100,000 * 1.05 * 1.04) + (56,000 * €12 * 1.05 * 1.04)$

$= \mathbf{€1,935,024.00}$

PROBLEMI 2

- a) Kontabiliteti i menaxhmentit është dhënia e informacionit të vendimmarrjes financiare dhe jofinanciare për menaxherët.

KËRKOHET:

Në lidhje me deklaratën e mësipërme:

- i) Shpjegoni nivelet e vendimmarrjes brenda një organizate dhe jepni një shembull për secilin lloj vendimi të marrë në nivele të ndryshme. **(9 pikë)**
- ii) Shpjegoni **DY (2)** burime të informacionit të kontabilitetit të menaxhmentit dhe jepni **një shembull** të secilit prej informacioneve që do të merren. **(6 pikë)**
- b) Një formë e metodave specifike të përcaktimit të kostos së porosive që kërkon t'i atribuojë kostot punëve njihet si **kostoja sipas punës (job costing)**.

KËRKOHET:

Numëroni **TRE (3) faktorë** që janë të nevojshëm për të siguruar një sistem efektiv dhe të zbatueshëm të kostos së punës. **(5 pikë)**

(Total: 20 pikë)

Zgjidhja - 2

a)

i) Procesi i vendimmarrjes zhvillohet në nivele të ndryshme menaxheriale brenda një organizate, dhe këto mund të përfshijnë nivelin strategjik, taktik dhe operacional:

- **Niveli strategjik** - ky lloj vendimi bëhet në bordin dhe nivelet e larta të menaxhmentit brenda organizatës. Për shembull, menaxherët e lartë mund të marrin një vendim në lidhje me mbylljen e një njësie biznesi strategjike jofitimprurëse. Asnjë masë manovrimi nga menaxheri funksional i prekur nuk do ta pengonte një vendim të tillë.

- **Niveli taktik** - ky lloj vendimi bëhet në nivelet funksionale brenda organizatës. Për shembull, menaxheri i prodhimit mund të ketë një plan për të prodhuar 1000 njësi prodhimi gjatë periudhës së prodhimit. Ky vendim është përgjegjësi e vetme e menaxherit të prodhimit, megjithatë, çdo devijim nga objektivat e prodhimit mund të hetohet nga menaxhmenti i lartë pa uzurpuar kompetencat e menaxherit të prodhimit.

- **Niveli operativ** - ky lloj vendimi bëhet në nivelin e mbikëqyrësit ose drejtuesve brenda organizatës. Për shembull, mbikëqyrësit e shitjeve në një organizatë produkti mund të marrin një vendim për të pezulluar kredinë për një klient bazuar në dështimin e klientëve për të përmbushur afatet për përmbushjen e detyrimeve të kredisë. Ky vendim është një vendim për shërbimin ndaj klientit i cili mund të merret vetëm nga ata që ofrojnë shërbime të drejtpërdrejta për klientin.

ii)

Burimet e informacionit të kontabilitetit të menaxhimit:

Burimet e brendshme - këtu informacioni i kontabilitetit të menaxhimit merret brenda organizatës. Informacioni i kontabilitetit të menaxhimit të brendshëm mund të arrihet përmes të dhënave të kontabilitetit, planeve të prodhimit dhe regjistrave të burimeve njerëzore. Regjistrimet e kontabilitetit japin informacion mbi kostot ekzistuese dhe sjelljen e tyre. Oraret e prodhimit ofrojnë informacion mbi produktet që janë duke u prodhuar në lidhje me detajet e tyre teknike, cilësinë dhe dërgimin, rutinën dhe grumbullimin. Të dhënat e Burimeve Njerëzore do të vënë në dispozicion informacionin mbi statusin e punës. Tendenca në tregun e punës, llojet e aftësive të kërkuara dhe nevojat për trajnim.

Burimet e jashtme - këtu informacioni i kontabilitetit të menaxhimit merret jashtë organizatës. Informacioni i kontabilitetit të menaxhimit të jashtëm mund të vlerësohet përmes dokumenteve të politikave të qeverisë, buletinit të industrisë, çmimeve të konkurrentëve, internetit dhe agjencive të tjera rregullatore. Politika e qeverisë për punën do të lidhet me pagën minimale, maksimumi i lejuar që një punonjës mund të punojë për një ditë. Buletini i industrisë do të publikonte informacione në lidhje me performancën e firmave në industri dhe mundësitë në dispozicion. Informacioni i konkurrentëve në industri do të jetë në lidhje me çmimin, cilësinë e produktit, diferencimin e produktit, udhëheqjen e kostos dhe hapësirën e tregut. Interneti është i mbushur me informacion

në lidhje me klientin, produktin, çmimin dhe hapësirën e tregut. Agjencitë rregullatore do të jenë të interesuara për zbulimin e firmave për qëllime tatimore.

b)

Faktorët e nevojshëm për një sistem efektiv të kostos së punës:

- Një sistem i shëndoshë i kontrollit të prodhimit;
- Dokumentacioni gjithëpërfshirës i punimeve;
- Një sistem i përshtatshëm rezervimi në kohë;
- Një bazë e mirëorganizuar për sistemin e kostos me qendra kostoje të përcaktuara qartë, analiza të mira të punës, norma të përshtatshme të përthithjes së shpenzimeve dhe një sistem çmimi përkatës për emetimin e materialeve.

PROBLEMI 3

a) Bëni dallimin ndërmjet *produktit të përbashkët* dhe *nënproduktit (produktit anësor)*. (5 pikë)

b) ABC prodhon produkte të përbashkëta (X, Y) nga një proces identik prodhimi. Në dhjetor 2023, 11,000 kg materiale u futën në procesin e prodhimit. Kostot totale të përpunimit (materialet direkte dhe kostot e konvertimit) ishin 100,000 €. Prodhimi ishte 6,000 njësi të produktit X dhe 4,000 njësi të produktit Y dhe 1,000 njësi të një nënprodukti (produkti anësor) Q. Nënprodukti Q ka një vlerë shitjeje prej 1 € për njësi, produkti X 24 € për njësi dhe produkti Y 12 € për njësi. Kompania ka një politikë për të ndarë *kostot e përbashkëta* bazuar në vlerën e shitjes në pikën e ndarjes. 80% e prodhimit të X dhe Y u shit deri në fund të muajit.

KËRKOHET:

Përgatisni *llogarinë e procesit* dhe *një pasqyrë të të ardhurave*.

(10 pikë)

c) Kontrolli nëpërmjet standardeve dhe kostove standarde është një teknikë kreative për menaxherët e kompanisë për të përcaktuar nëse burimet e organizatës po përdoren në mënyrë efektive. Kostot standarde zakonisht përcaktohen gjatë procesit të kontrollit buxhetor, sepse ato përdorin kosto standarde të paracaktuara për materialin direkt, punën direkte dhe shpenzimet e përgjithshme të prodhimit (SHPP).

KËRKOHET:

Shpjegoni **KATËR (4)** përdorime të kostingut sipas 'kostove standarde'.

(5 pikë)

(Total: 20 pikë)

Zgjidhja - 3

a)

Produkt i përbashkët kundrejt nënproduktit:

Produkt i përbashkët - këto janë dy ose më shumë produkte të krijuara njëkohësisht nga një proces i vetëm prodhimi.

Nënprodukt (anësor) - duke pasur parasysh të njëjtin proces prodhimi të përdorur për prodhimin e produkteve të përbashkëta, çdo produkt i mëtejshëm, që del relativisht i vogël në sasi ose vlerë të shitjes, është një nënprodukt.

b) Vlera shitëse

		€
X	6,000 njësi x €24	144,000
Y	4,000 njësi x €12	<u>48,000</u>
		192,000

Kostoja

		€
X	$144,000 / 192,000 \times (100,000 - 1,000)$	74,250
Y	$48,000 / 192,000 \times (100,000 - 1,000)$	<u>24,750</u>
		99,000

Llogaria e procesit

Kostot hyrëse	Kg	kosto (€)
Materiali direkt	11,000	100,000
	<u>11,000</u>	<u>100,000</u>
Kostot dalëse	Kg	kosto (€)
produktet:		
X	6,000	74,250
Y	4,000	24,750
Q	1,000	1,000
	<u>11,000</u>	<u>100,000</u>

Pasqyra e të ardhurave

Të hyrat	€
X (80% x 6,000njësi x €24)	115,200
Y (80% x 4,000 njësi x €12)	<u>38,400</u>
	<u>153,600</u>
KMSH:	
Kosto e prodhimit	99,000
Minus Stoqet në fund 20% x 99,000	<u>19,800</u>
	<u>(79,200)</u>
Fitimi neto	<u>74,400</u>

c)

Përdorimet e kostos standarde:

- Ndhmon në vendosjen e çmimeve të një produkti
- Vlerësimi i inventarit
- Ndhmon në nxjerrjen e variancave
- Udhëzon në blerjen e materialeve me çmime dhe cilësi të arsyeshme

PROBLEMI 4

a) Rafineria Squash ka planifikuar shitjet mujore të mëposhtme për katër muajt e parë të vitit:

Produkti/Muajt	1	2	3	4
Benzinë (litra)	140,000	200,000	220,000	250,000
Naftë (litër)	100,000	130,000	180,000	210,000

Çmimet e propozuara të ish-rafinerisë janë 12.5 € dhe 10.8 € për litër përkatësisht për benzinë dhe naftë.

Një ton *naftë bruto* (*naftë e pa-përpunuar*) kur përpunohet mund të japë 2,000 litra benzinë dhe 2,500 litra naftë. Politika e inventarit (stoqeve) të kompanisë është si më poshtë:

- Mbyllja e inventarit (stoqet në fund) në fund të çdo muaji:
Produktet e gatshme: Dyfishi i shitjeve mujore për benzinë dhe 150% e shitjeve mujore për naftë.
Produkti Bruto (lënda e parë): 80% e kërkesës së muajit në vijim.
- Hapja e inventarit (stoqet në fillim):
Produktet e përfunduara: benzinë 200,000 litra, naftë 180,000 litra dhe
Produkti Bruto (lënda e parë): 140 ton.

Shënim: Blerja e naftës së papërpunuar bazohet në kërkesën e prodhimit të benzinës.

KËRKOHET:

Përgatitni buxhetet e mëposhtme për secilin nga *tre muajt e parë*:

- Shitjet për benzinë dhe naftë.
- Sasia e naftës bruto që do të blihet.

(5 pikë)

(15 pikë)

(Total: 20 pikë)

Zgjidhja - 4

i) Buxheti i shitjes

	1		2		3	
	Benz.	Diz.	Benz.	Diz.	Benz.	Diz.
Sasia	140,000	100,000	200,000	130,000	220,000	180,000
Cmimi sh. €	12.5	10.8	12.5	10.8	12.5	10.8
Vlera shitëse €	1,750,000	1,080,000	2,500,000	1,404,000	2,750,000	1,944,000

ii) Buxheti prodhimit (Benzinë)

	1	2	3	4
Shitjet	140,000	200,000	220,000	250,000
Shto: stoku fund	<u>280,000</u>	<u>400,000</u>	<u>440,000</u>	<u>500,000</u>
	420,000	600,000	660,000	750,000
Minus: stoku fillim	<u>200,000</u>	<u>280,000</u>	<u>400,000</u>	<u>440,000</u>
	<u>220,000</u>	<u>320,000</u>	<u>260,000</u>	<u>310,000</u>

Blerja e lëndës së parë (papërpunuar - Ton)

	1	2	3	4
Kërkesa	110	160	130	155
Shto: stoku fund	<u>128</u>	<u>104</u>	<u>124</u>	
	238	264	254	
Minus: stoku fillim	<u>140</u>	<u>128</u>	<u>104</u>	
Sasia për tu blerë	<u>98</u>	<u>136</u>	<u>150</u>	

PROBLEMI 5

Kompania ABC merret me shërbimet e produkteve ekzotike gjatë kohës së verës në bregdet. Asaj i duhet të zgjedhë se cilin shërbim do ta bëjë gjatë periudhës së verës në plazh. Sezoni turistik zgjatë katër muaj. Promotori i ka ofruar dy mundësi duke i ofruar edhe të dhënat për secilën mundësi që janë paraqitur si më poshtë:

Mundësia 1 - ICE-Kafe

Çmimi i shitjes për kafe (Shitjet e buxhetuara 16,800 njësi)	€3.20
Kostot variabile direkte për njësi	€1.20
Kostot tjera variabile të përgjithshme	20% e çmimit të shitjes
Licenca	€1,600
Qiraja e tavolinave, karrikave dhe pajisjeve tjera për muaj	€2,000
Sigurimi për katër muaj	€1,296

Mundësia 2 - NIGO-Kafe

Për të prodhuar këtë produkt nevojitet një pajisje speciale. Qiraja mujore e kësaj pajisje është €1,006 plus €0.125 për njësi të prodhuar. Kostot tjera relevante janë si më poshtë :

Çmimi i shitjes për njësi (Shitjet e buxhetuara 12,000 njësi)	€3.50
Kostot variabile direktet për njësi	€0.75
Kostot tjera variabile	10% e çmimit të shitjes
Licenca	€1,600
Qiraja e tavolinave dhe karrikave dhe pajisjeve tjera për muaj	€2,000
Sigurim për katër muaj	€1,296

KËRKOHET:

Për secilën Mundësi/Opsion:

- (i) Kalkuloni pikën e rentabilitetit në të hyra. **(8 pikë)**
- (ii) Nëse kompania dëshiron fitim prej €17,500, sa njësi duhet të shesë? **(6 pikë)**
- (iii) Kalkuloni Marxhinën e Sigurisë në njësi dhe në përqindje.

(6 pikë)

(Total: 20 pikë)

Zgjidhja - 5

(a)

(i) Pika e rentabilitetit në shitje

	ICECafe	NIGOCafe
<u>Kostot Fikse</u>	€	€
Licenca	1,600	1,600
Qiraja	8,000	8,000
Sigurimi	1,296	1,296
Kosto e pajisjes	<u>0</u>	<u>4,024</u>
Kostot totale fikse	<u>10,896</u>	<u>14,920</u>
Shitja për njësi	3.20	3.500
Minus: Kostot variabile		
	1.20	0.750
Kostot tjera variabile	0.64	0.350
Kostoja e pajisjeve	<u>0.0</u>	<u>0.125</u>
Kostot totalë variabile për njësi	<u>1.84</u>	<u>1.225</u>
Kontributi për njësi	<u>1.36</u>	<u>2.275</u>
Koeficienti i kontributit F/K = Kontributi/Shitjet =	0.425	0.65

Shitjet në pikën e rentabilitetit = Kostot Fikse totale / Koeficienti kontributit =
 = 10,896/0.425 = **25,637.65€** si dhe 14,920/0.65 = **22,953.85€**

(ii)

$$\text{ICE Cafe} = \frac{\text{€10,895} + \text{€17,500}}{\text{€1.36}} = 20,879.41 \text{ njësi}$$

$$\text{NIGA Cafe} = \frac{\text{€14,920} + \text{€17,500}}{\text{€2.275}} = 14,250.55 \text{ njësi}$$

<u>Prova:</u>	CremCafe	ChokoCafe
	€	€
Të hyrat totale [20,879 x €3.20]/(14,251 x €3.50)	66,812.80	49,878.50
Zbritur: kostot totale variabile[20,879 x €1.84]/(14,251 x €1.225)	<u>38,417.36</u>	<u>17,457.48</u>
Kontributi	28,395.44	32,421.03
Zbritur: Kostot fikse	<u>10,896.00</u>	<u>14,920.00</u>
Fitimi (rumbullakim)	<u>17,499.44</u>	<u>17,501.03</u>

(iii)

Marxhina e sigurisë njësi

			ICECafe	NIGACafe
PR/njësi	=	<u>Kostot fikse</u>	<u>10,896</u>	<u>14,920</u>
		Fitimi për njësi	1.36	2.275
			PR/njësi = 8,012	6,558

$$\text{ICECafe} = 16,800 - 8,012 = 8,788$$

$$\text{NIGACafe} = 12,000 - 6,558 = 5,442$$

Marxhina e sigurisë në përqindje

$$\text{ICE Café} = 8,788 / 16,800 = 0.523 \text{ (52.3\%)}$$

$$\text{NIGA Café} = 5,442 / 12,000 = 0.4535 \text{ (45.35\%)}$$

